

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра фізичної географії, природокористування і геоінформаційних
технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи _____
(Майя НІКОЛАЄВА)
Вересня _____ 20 22 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія та методологія географічної науки

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 106 Географія
Освітньо-професійна програма: «Географія»

ОНУ
2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та методологія географічної науки». - Одеса: ОНУ, 2022 р. 17 с.

Розробники: *Шуйський Ю.Д.*, д-р.геогр.н., професор, професор кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій;
Кадурін С. В., к.геол.н., доцент кафедри інженерної геології і гідрогеології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій

Протокол № 1 від. " 22 " 08 2022 р.

Завідувач кафедри _____ (Юрій ШУЙСЬКИЙ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Географія»

_____ (Галина ВИХОВАНЕЦЬ)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету

Протокол № 1 від. " 2 " 09 2022 р.

Голова НМК _____ (Віталій СИЧ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій

Протокол № 1 від. " 31 " 08 2023 р.

Завідувач кафедри _____ (Юрій Шуйський)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій

Протокол № _____ від. " _____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів -4 годин -120 змістових модулів -3	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>106 Географія</u> (код і назва) Спеціалізації: _____ (назва) Рівень вищої освіти: <u>Другий (магістерський)</u>	<i>Обов'язкова</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	1-й
		<i>Лекції</i>	
		28 год.	16 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		12 год.	4 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		80 год.	100 год.
		Форма підсумкового контролю: <i>Іспит</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - дослідити процес виникнення та закономірності розвитку географічних уявлень, ідей, структуру географії і географічних відкриттів в умовах впливу різних соціально-економічних формацій.

Завдання:

- уявити світоглядне та ресурсне значення географічної науки;
- отримати знання з причин та процесів виникнення Космосу та нашої планети і разом з цим – виникнення географічної оболонки та людини;
- пояснити процеси диференціації різноманітних сфер нашої планети (на літосферу, гідросферу, атмосферу, біосферу та сферу розуму);
- осмислити складність географії та розміри планети для дослідження природних ресурсів і умов існування людини;
- уявити щільний зв'язок між рівнем розвитку географії та станом соціально-економічного розвитку людства.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

ЗК1 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

б) спеціальних/фахових (СК/ФК):

СК 1. Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

СК 2. Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів.

СК 3. Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

ПР02. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати вміння працювати в команді.

ПР04. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, розроблення нових методів і процедур в географії та міждисциплінарних контекстах.

ПР06. Застосовувати сучасні моделі та інформаційні технології для проведення досліджень і розробок у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

ПР08. Здійснювати дослідження природно- і суспільно географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки.

ПР11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоecологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму.

ПР12. Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: час оформлення наукового предмету і об'єкту географії, її основних наукових чинників; стан та досягнення географічних наук в історичному розрізі часу; причини, хід розвитку та провідні наслідки Великих Географічних Відкриттів; гуманізацію географії; формування уявлень про Землю як єдину природну систему; зародження і розвиток сучасної географії.

вміти: виділяти етапи розвитку географічного знання; досліджувати взаємозалежності, взаємопов'язаності географічної оболонки та суспільства; виділяти об'єкт та предмет географічного дослідження; оперувати категоріями простору та часу; застосовувати системний підхід в географічних дослідженнях; класифікувати об'єкти та процеси географічної оболонки; проводити комплексний історико-географічний аналіз.

3. Зміст навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1. Географія в Давньому світі та Середньовіччі.

Тема 1. Розвиток природно-наукових знань і уявлень в Античному світі – від часу зародження до III віку після Різдва Христового до III віку після Різдва Христового: час оформлення наукового предмету і об'єкту географії, її основних наукових чинників; стан географічної науки в Давній Греції, причини та сліdstва – до II віку до Різдва Христового; стан та досягнення географічних наук в Давньому Римі – від II століття до РХ до III століття після РХ.

Тема 2. Поступове невпинне загальне падіння географії протягом раннього середньовіччя та його провідні причини – від IV до XI століття після РХ: розвиток географії в Арабському світі та його причини; географічні науки протягом раннього середньовіччя і Індії, Японії, Китаї, провідні висновки; розвиток географічних відкриттів в суспільстві вікінгів та в ранніх державах слов'ян; причини та наслідки розвитку географії в країнах Західної Європи.

Тема 3. Період відродження географії на фоні розвитку феодальних соціально-економічних відносин феодалізму – XII-XV століття: відродження торгових шляхів між Заходом і Сходом; формування машинного виробництва в країнах Європи (Венеціанська республіка, Флорентійська республіка, Генуезьке королівство). Завоювання Константинополя. Рицарські походи. Намагання сягати багатств Китаю, Індії та Африки.

Змістовий модуль 2. Географія в епоху Великих Географічних Відкриттів. Зародження і розвиток сучасної географії.

Тема 4. Розвиток географічної науки в умовах її розквіту: причини та хід розвитку Великих Географічних Відкриттів – 1490-1650 рр.; провідні наслідки географічних відкриттів – мореплавання Васко да Гамма, Колумба, Магеллана та Елькано, Америго Віспуччі (1501-1503 рр.), Дрейка; узагальнення географічних відкриттів і розвиток географії – роботи Рене де Карта, Жана Бодена, Людовика Гвідчардіні, Герарда Меркатора, Авраама Ортелія, Себастьяна Мюнстера, Книга до Великого креслення (1552 р.); аналіз роботи Бернгарда Вареніуса «Географія генеральна» (1650 р.)% гуманізація географії та встановлення теорії загальної географії – 1650-1750 рр.; навколосвітні мореплавання, їх результати, територіальні і морські географічні відкриття; формування уявлень про Землю як єдину природну систему (1760-1825 рр.); географічні досягнення Ісаака Ньютона, Емануїла Канта, Михайла Ломоносова, Геттона, Олександра Гумбольдта та інших.

Тема 5. Зародження і розвиток сучасної географії: диференціація єдиної географії на галузі (1825-1925 рр.); завершення територіальних і морських географічних відкриттів і утворення вчення про географічну оболонку Землі (1925-1961 рр.); оформлення сучасної структури географічної науки і удосконалення теорії географії у світлі втілення космічних і геофізичних досліджень – від 1961 р. До сучасного часу.

Змістовий модуль 3. Теорія та методологія географічних наук.

Тема 6. Система географічних наук і проблеми її розвитку: основні теоретико-методологічні поняття географічних наук; географічні закони, закономірності та теорії; об'єкт, предмет і зміст географічної науки; географічні категорії простору й часу; геосистемна парадигма в географії; систематизація та класифікація об'єктів географічних досліджень.

Тема 7. Прикладне географічне знання: географія в сучасному світі; географія та суспільство; моделі і моделювання в географії; географічне прогнозування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Географія в Давньому світі та Середньовіччі.										
Тема 1. Розвиток природно-наукових знань і уявлень в Античному світі – від часу зародження до III віку після Різдва Христового до III віку після Різдва Христового.	14	4			10	12	2			10
Тема 2. Поступове невпинне загальне падіння географії протягом раннього середньовіччя та його провідні причини – від IY до XI століття після РХ.	14	4			10	12	2			10
Тема 3. Період відродження географії на фоні розвитку феодальних соціально-економічних відносин феодалізму – XII-XIII століття.	18	4	4		10	12	2			10
Разом за змістовим модулем 1	46	12	4		30	36	6			30
Змістовий модуль 2. Географія в епоху Великих Географічних Відкриттів. Зародження і розвиток сучасної географії.										
Тема 4. Розвиток географічної науки в умовах її розквіту.	16	4	2		10	12	2			10
Тема 5. Зародження і розвиток сучасної географії.	21	4	2		15	23	2	1		20
Разом за змістовим модулем 2	37	8	4		25	35	4	1		30

Змістовий модуль 3. Теорія та методологія географічних наук.										
Тема 6. Система географічних наук і проблеми її розвитку.	21	4	2		15	23	2	1		20
Тема 7. Прикладне географічне знання.	16	4	2		10	26	4	2		20
Разом за змістовим модулем 3	37	8	4		25	49	6	3		40
Усього годин	120	28	12		80	120	16	4		100

**5. Теми семінарських занять
Семінарські заняття не передбачені.**

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
3	Історія розвитку географічної науки: етапи, здобуття, розвиток методології.	4	
4	Великі географічні відкриття та їх значення для географічної науки.	2	
5	Географічні закони, закономірності, та теорії.	2	1
6	Геосистемна парадигма в географії, поняття геосистеми.	2	1
7	Моделі і моделювання в географії.	2	2
	Разом:	12	4

**7. Теми лабораторних занять
Лабораторні заняття не передбачені.**

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Розробити презентацію за темою: "Розвиток природно-наукових знань і уявлень в Античному світі – від часу зародження до III віку після Різдва Христового до III віку після Різдва Христового".	10	10
2	Представити розробку - хронологічну таблицю поступового невпинного загального падіння географії протягом раннього середньовіччя та зазначити його провідні причини – від IV до XI століття після РХ.	10	10
3	Скласти реферат та зробити доповідь за темою: "Період відродження географії на фоні розвитку феодальних	10	10

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	
		денна	заочна
	соціально-економічних відносин досконалого феодалізму – XII-XIII століття".		
4	Дослідити особливості розвитку географічної науки в умовах її розквіту.	10	10
5	Ознайомитись з основними положеннями теми: «Зародження і розвиток сучасної географії».	15	20
6	Визначити особливості і відмінності системи географічних наук в методології наукового дослідження світу.	15	20
7	Знайти приклади та пояснення інноваційних напрямків та підходів застосування географічного знання в природокористуванні.	10	20
	Разом	80	100

До самостійної роботи відноситься (на вибір викладача):

[1] - підготовка до лекцій, практичних, семінарських

[2] - написання рефератів, есе;

[3] - індивідуальне навчально-дослідне завдання;

(п.2.8. Положення про освітній процес в ОНУ).

9. Методи навчання

Словесні: лекція (класична, консультація, діалог з здобувачами); пояснення.

Наочні: ілюстрування (використання наочності – ілюстрацій, картографічних джерел); демонстрування (використання проектору, комп'ютерної техніки, презентацій, відео фрагментів).

Презентація – для усного супроводу повідомлення під час лекційних і практичних занять, при поясненні нового матеріалу, під час доповідей студентів.

Практичні роботи – виконання завдань, передбачених програмою курсу.

Самостійна робота:

- тематичне реферування – робота студентів з підручниками, посібниками, довідниками, інтернет-ресурсами;

- доповідь, презентація - самостійно виконана творча робота аналізу проблеми, обов'язково містить власні висновки і пропозиції здобувача.

10.Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Дисципліна «Історія та методологія географічної науки» оцінюється за 100-бальною шкалою.

Формою контролю є іспит.

Поточний контроль – це контроль за темами 1-7.

Періодичний – контроль за змістовими модулями (ЗМ) 1-3.

Методи поточного/періодичного контролю: усне опитування, контрольні письмові роботи, оцінювання виконання завдань СР, захист результатів практичних, оцінювання доповідей, тестування (бланкове або комп'ютерне).

Підсумковий контроль - іспит. Вимоги до проведення іспитів та заліків зазначені у пп.. 3.5-3.11 та пп.3.12-3.14 «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І. І. Мечникова». Основна мета іспиту - встановлення рівня, обсягу, якості, глибини знань здобувачів, вміння застосовувати їх у практичній діяльності, розкриваються усі види компетенцій здобувача.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно наслідкових зв'язків і формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.

	вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Час оформлення наукового предмету і об'єкту географії, її основних наукових чинників.
2. Яка основна мета та завдання вивчення дисципліни «Історія та методологія географічних наук»?
3. методологія географічних наук»?
4. Чим відрізнятимуться історія географічних відкриттів та від історичної географії?
5. географії?
6. Які підходи використовуються для періодизації історії географічної науки?
7. географічної науки?
8. Назвіть основні відмінності географічних уявлень вчених Античної Греції та Стародавнього Риму.
9. Античної Греції та Стародавнього Риму.
10. Стан географічної науки в Давній Греції, причини та слідства – до II віку до Різдва Христового.
11. Стан та досягнення географічних наук в Давньому Римі – від II століття до РХ до III століття після РХ.
12. Розвиток географії в Арабському світі та його причини.
13. Географічні науки протягом раннього середньовіччя і Індії, Японії, Китаї, провідні висновки.
14. Розвиток географічних відкриттів в суспільстві вікінгів та в ранніх державах слов'ян.
15. Причини та наслідки розвитку географії в країнах Західної Європи.
16. Відродження торгових шляхів між Заходом і Сходом.
17. Формування машинного виробництва в країнах Європи (Венеціанська республіка, Флорентійська республіка, Генуезьке королівство). Завоювання Константинополя. Рицарські походи. Намагання сягти багатств Китаю, Індії та Африки.
18. Причини та хід розвитку Великих Географічних Відкриттів – 1490-1650 рр..
19. Провідні наслідки географічних відкриттів – мореплавання Васко да Гамма, Колумба, Магеллана та Елькано, Америго Віспуччі (1501-1503 рр.), Дрейка.

20. Узагальнення географічних відкриттів і розвиток географії – роботи Рене де Карта, Жана Бодена, Людовика Гвідчардіні, Герарда Меркатора, Авраама Ортелія, Себастьяна Мюнстера, Книга до Великого креслення (1552 р.).
21. Аналіз роботи Бернгарда Вареніуса „Географія генеральна” (1650 р.).
22. Гуманізація географії та встановлення теорії загальної географії – 1650-1750 рр.
23. Навколосвітні мореплавання, їх результати, територіальні і морські географічні відкриття. Формування уявлень про Землю як єдину природну систему (1760-1825 рр.).
24. Географічні досягнення Ісаака Ньютона, Еммануїла Канта, Михайла Ломоносова, Геттона, Олександра Гумбольдта та інших.
25. Диференціація єдиної географії на галузі (1825-1925 рр.).
26. Завершення територіальних і морських географічних відкриттів і утворення вчення про географічну оболонку Землі (1925-1961 рр.).
27. Оформлення сучасної структури географічної науки і удосконалення теорії географії у світлі втілення космічних і геофізичних досліджень – від 1961 р. До сучасного часу.
28. Розкрийте місце географії у системі наук.
29. Основні причини диференціації географічних наук.
30. Які причини різних уявлень про сутність географії та її завдання.
31. Сучасна система географічних наук.
32. Основні методологічні проблеми географічних наук.
33. У чому відмінність програми та методики географічних досліджень?
34. Дайте характеристику основних типів наукових досліджень про. Об'єкт та предмет географічної науки.
35. Що є основним об'єктом географічних наук?
36. Які рівні включає наукове географічне дослідження?
37. Теоретичні та експериментальні методи географічних досліджень.
38. Назвіть основні характеристики геосистем. Від чого залежить стійкість геосистем?
39. Особливості фізико-географічного районування.
40. У чому суть методології районування?
41. Яке загальнонаукове та практичне значення геометоду?
42. Як організовано географічні явища в часі?
43. Як взаємопов'язані тимчасові зміни компонентів природи зі своїми просторовими характеристиками?
44. У чому суть концепція території та територіальних ресурсів?
45. Що таке географічний час?
46. Із чого складається теоретичний компонент географічного знання?
47. Чи має географія власні закони, гіпотези та теорії?
48. У чому сутність географічного детермінізму, індетермінізму та посибілізму.

49. Назвіть основні відмінності моделі з інших засобів пізнання. Які головна мета та основні завдання моделювання у географічних дослідженнях?
50. Моделювання у сфері фізичної та соціально-економічної географії.
51. У чому полягають переваги та недоліки математико-географічного моделювання?
52. Дайте характеристику основних загальних принципів географічного прогнозування.
53. Назвіть основні методи географічного прогнозування. Як взаємопов'язані глобальні та регіональні географічні прогнози?
54. Яке значення має географічність мислення людей їх практичної діяльності на початку ХХІ століття?
55. Основні засади стратегії сталого розвитку.
56. Яка роль географії у вирішенні глобальних проблем людства?
57. Загальні особливості сучасних геоекологічних проблем Землі.
58. Конструктивна функції географії.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожний змістовий модуль. Відповідь під час іспиту також оцінюється за 100-бальною шкалою. Фінальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та підсумковий контроль.

Іспит

Поточний та періодичний контроль								Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Практичні роботи			СР
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	ПР1-ПР5			
10			10		10		30	30	10	100

Примітка: T1, ..., T7 – номери тем, ПР1, ..., ПР5 – номери практичних робіт, СР – самостійна робота студентів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни;

Силабус;

Навчально-методичні матеріали для лекцій, конспекти (тексти, схеми) лекцій;

Мультимедійні презентації;

Плани практичних, семінарських та лабораторних занять.

14. Рекомендована література

Основна

1. Браславська О. В., Герасименко О. В. Методологія географії. Навчальний посібник (практичний курс). Умань : ВПЦ «Візаві», 2019. 28 с.
2. Влах М. Р. Історія географії : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 336 с.
3. Влах М. Р., Котик Л. І. Теорія і методологія географічної науки : навч. посібн. для самостійної роботи студентів. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2017. 120 с.
4. Методологічні основи географічних наукових досліджень учнів Малої академії наук України : навч.-метод. посіб. / [А. Романів, О. Романів, О. Ярошенко та ін. ; відп. за вип. О. Лісовий, С. Лихота]. К., 2016. 72 с.
5. Німець К. А., Німець Л. М. Теорія і методологія географічної науки : методи просторового аналізу : навч.-метод. посібник. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. 172 с.
6. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. У 3-х ч. : підручник. Чернівці : ЧНУ, 2010. 552 с.

7. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С., Пилипенко І. О., Яворська В. В. Методологічні засади географії : підручник. Одеса : Одеськ. нац. ун-т ім. І. Мечникова, 2019. 352 с.
8. Шаблій О. І. Основи суспільної географії: Підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 296 с.
9. Шищенко П. Г., Гавриленко О. П., Муніч Н. В. Геоєкологія: теоретичні та практичні аспекти. К.: Альтерпрес, 2014. 468 с.
10. DeVivo M.S. Leadership in American Academic Geography: The Twentieth Century. Lanham, MD: Lexington Books, 2015. 225 p.

Додаткова

1. Гродзинський М.Д. Основи ландшафтної екології: Підручник. К.: Либідь, 1993. 224 с.
2. Гродзинський М.Д. Стійкість геосистем до антропогенних навантажень. К.: Лікей, 1995. 233 с.
3. Глобалізація та глобальні проблеми сучасності : науково допоміжний бібліографічний покажчик / [І. О. Железняк та ін.. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка], 2013. 354 с.
4. Глобальні зміни світу - 2025 : доповідь Національної розвідувальної ради США / пер. з англ.. Львів : Літопис, 2010. 188 с.
5. Єріна А.М. Методологія наукового дослідження. К.: Центр навч. л-ри, 2004. 216 с.
6. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні: Посібник. Видання друге, доповнене. К., 2006. 275 с.
7. Кіптенко В. К. Географія в інформаційному суспільстві. К. : ВГЛ «Обрії», 2008. 276 с.
8. Ковальчук П.І. Моделювання і прогнозування стану навколишнього середовища. К.: Либідь, 2003. 208 с.
9. Мороз С. А., Онопрієнко В. І., Бортник С. Ю. Методологія географічної науки: Навч. Посібник. К. : Заповіт, 1997. 333 с.
10. Некос А. Н., Щукін Г. Г., Некос В. Ю. Дистанційні методи досліджень в екології: навчальний посібник для вузів. Харків: Вид-во ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. 370 с.
11. Олійник Я., Краснопольська Н. Географічна наука в Україні: становлення і розвиток. Київ: Ніка-Центр, 2007. 148 с.
12. Пащенко В.М. Методологія і методи наукових досліджень: навчальний посібник. Ніжин: ТОВ «Видавництво «АспектПоліграф», 2009. 212 с.
13. Петлін В. М. Конструктивне ландшафтознавство. Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 357 с.
14. Петлін В. М. Концепції сучасного ландшафтознавства. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. 351 с.
15. Пилипенко І. О. Методи та методики суспільно-географічних досліджень: Навч. посібник. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2009. 156 с.

16. Стецюк В. В., Ковальчук І. П., Основи геоморфології. К.: Вища школа, 2005. 495 с.
17. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища. Навчальний посібник. / [Джигирей В. С. та ін.]. Львів: Афіша, 2004. 272 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. *Всесвітня метеорологічна організація*: веб сайт. URL: <https://public.wmo.int/>
2. *Міжнародний географічний союз*: веб сайт. URL: <https://igu-online.org/>
3. *Міжнародний союз охорони природи*: веб сайт. URL: <https://www.iucn.org/theme/naturebased-solutions/>
4. *Програма ООН по навколишньому середовищу*: веб сайт. URL: <https://www.un.org/ru/ga/unep/>
5. *Center for Earthquake Research and Information, The University of Memphis. 100% Chance of an Earthquake Today*: веб сайт. URL: <http://www.ceri.memphis.edu/public/eqtoday.shtml>
6. *News and information About Geology*: веб-сайт. URL: <http://geology.com/>